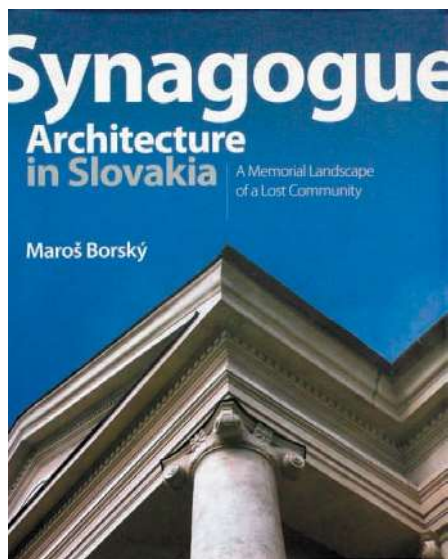

:: Príspevok k dejinám slovenskej architektúry

Synagogue Architecture in Slovakia. A Memorial Landscape of a Lost Community. Bratislava 2007.

V auguste vyšla monografia *Synagogue Architecture in Slovakia. A Memorial Landscape of a Lost Community* od Maroša Borského. Kniha zachytáva dejiny a fakty okolo slovenských synagóg, ale aj širšie súvislosti ich vzniku, existencie a často i zániku. Autor nadväzuje na niektoré doterajšie práce a završuje poznanie monografiou, ktorá je nielen vyčerpávajúcim súpisom, ale aj hlbokým vedeckým ponorom do pozadia problematiky židovských sakrálnych stavieb.

Prvá časť sa zaoberá židovskými spoločenstvami na Slovensku od prvých zmienok v 2. storočí až po súčasnosť.

V druhej časti knihy autor na základe poznania náboženských, právnych a regionálnych podmienok analyzuje architektúru a typy synagogálnych objektov.

V tretej časti podrobnejšie klasifikuje slovenské synagógy podľa ich architektúry. Sleduje postupnú premenu architektonických vzorov, od barokových a klasicistických, cez romanticko-maurské a orientálne, neskôr secesné a nakoniec moderne funkcionalistické.

Štvrtá časť je štúdiom o urbánnom kontexte židovských spoločenstiev Košíc, Prešova a Bardejova.

Potom nasleduje podrobný katalóg zachovaných (spolu 106), resp. zbúraných (spolu 65) synagóg, kde je uvedená o. i. doba vzniku, architekt, adresa, súčasné využitie, popis, obrázky, pôdorysy a rezy.

Kniha je bohato vybavená farebnými i pôvodnými čiernobielymi fotografiami, mapami, pôdorysami a rezmi, má bohatý poznámkový aparát a podáva vyčerpávajúci prehľad o problematike architektúry slovenských synagóg.

prof. Ing. arch. Matúš Dulla, DrSc.

:: Námestie a jeho parter, význam, potenciály a inovatívne formy riešenia

Zborník odborných prednášok z konferencie s medzinárodnou účasťou

Námestie v kompozícii mestskej štruktúry má veľmi dôležitú kompozičnú i priestorotvornú úlohu. Je to verejný mestský priestor s dôležitou sociálnou funkciou. Námestie je priestorový útvar v organizme mesta, ktorý slúži najmä na zhromažďovanie sa ľudí, obchod, spoločenskú a kultúrnu komunikáciu, využitie pre voľný čas a takmer vždy je kombináciou viacerých funkcií. Špecifikum verejného mestského priestoru spočíva v pluralite a komplexnosti podnetov, rozmanitosti prvkov vnímania a ich špecifickej kombinácie. Charakter sociálnej a priestorovej situácie vo verejných priestoroch mesta má svoj odraz aj v psychickom prežívaní takéhoto prostredia. S veľkosťou mesta sa zvyšuje pocit anonymity, nenútenosti, otvorenosti, odpútania sa od nadmernej sociálnej kontroly, zároveň aj tolerancie a rešpektu k súkromiu, šance nadväzovať medziľudské kontakty a identifikácia sa s miestom. Námestie je preto jedným z takých verejných priestorov, ktorý by mal byť príjemný a pohodový. Dosaiahnutie atribútov kvality je v náplni širokého okruhu odborníkov urbanistov, architektov, dizajnérov, ktorí, každý v rozsahu svojej profesie, zasahujú do kvality prostredia námestia. V priestore námestia vnímame okolitú architektúru a jej najdôležitejší fenomén - parter, s nevyhnutnými prvkami urbanistického parteru, mestského interiéru i množstvom dizajnerských prvkov v mierke námestia. O spôsoboch ako je možné dosiahnuť kvalitatívne hodnotnú úroveň pojednávajú práve príspevky v tomto zborníku.

Z takého pohľadu je vystúpenie množstva 22 prednášajúcich a prispievajúcich do zborníka (z toho 5 z Českej republiky), v celkovom rozsahu 149 strán, vyššie uvedenej konferencie veľmi dôležitým príspevkom ku formulovaniu zásad ako dosiahnuť kvalitu verejného prostredia, ktorým práve námestie je. Konanie konferencie s medzinárodnou účasťou na pôde Fakulty architektúry STU v Bratislave v roku 2005, v edukačnom vysokoškolskom prostredí, s kvalitnými príspevkami, priam vyžaduje tento materiál chápať ako veľmi dôležitú učebnú pomôcku pre študentov, pedagógov i profesionálnych tvorcov z uvedenej odbornej oblasti.

Aj keď mali všetky prednášky vysoký odborný kredit, z hľadiska hierarchie tém by som považoval za vhodnejšie poradie od urbanistických tém (prof. Kováč), cez sociologické chápanie tém (doc. Petříková), priestorové podnety (arch. Janáková) a aplikáciu inovatívnych foriem v námestiach (doc. Vinárčiková). Posledne menovaný príspevok pokladám pre svoj jednoznačný obsah tiež za najprínosnejší, zaoberajúci sa podstatou témy konferencie.

Vzhľadom na jednoznačnosť vymedzenej témy konferencie by som zväzil publikovanie príspevkov o parteri v špecifických

U-A súborech pre šport, vysoký podiel všeobecných informácií o zeleni a automobilovej doprave a jej vplyve na tvorbu interiéru ulíc a nie námestí.

Záverom by som poznamenal, že v zborníku a tiež na konferencii mohol byť veľmi prínosný aj pohľad tvorivého dizajnéra na danú problematiku.

prof. Ing.arch.akad.arch. Ivan Petelen, PhD.